

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esce de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F'icea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 15 fl. sun. pe unu anu séu 45 doidiaceri, or 3 galbini si 3 doidiaceri mon. sunatoria. Se prenumera la postele c. r. si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicar

Nr. 73.

Brasiovu, 15. Septembre 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Propaganda antimagiara dupa „K. Köz-löny“ si „Herm. Ztg.“

In satulu Polyán (curatu secuiescu) din Háromszék la 3. Sept. arsera 18 case cu 20 siuri si grasduri. (Idem.)

Szegvár 12. Sept. Astaséra pe la 8 óre famili'a Dlui Fak deveni sacrificata in averile sale unei bande barbare de cincii lotrii. alu caroru capitanu este Illés Imre. In acea séra famili'a care avea si de ospeta pe Dn'a baronesa K—n dela Vien'a jucá vistu in catulu de susu alu casei, inse cu usile incuiete si intarite, precumu este acumu datin'a in Ungari'a de fric'a banditoru; acestia s'au folositu si aici de maiestria lor, pentruca luandu pe unu sierbitoriu si pe doi cueieri intre batai pe trepte in susu facú pe cela de frica cá se stige pe domnu seu se'i deschida, ca are tréba. Usi'a se deschise; trei lotrii navalira cu cocosiulu intinsu: „Baiu séu mórte! — Asié intre batai cumplite stórsera toti banii, orologii, giuvae-rele dameloru; mai sparsera si lad'a de mésa, unde credea ca sunt banii reuniunii agronomice, alu carei casieru este unulu din fratii Fak, care inse tocma nu era acasa. In totu timpulu acesta doi lotrii pandea josu si tienea in departare pe locuitori cu puscaturi neincetate. In urma totusi incependu a se face sgomotu mai mare pe ulitia, dupa o óra intréga de rapiri si batai lotrii se dusera p'aici ncolo amerintiandu cu mórte lui G. Fak pentruca nefiindu si elu acasa, nu iau potutu gasi banii. Pana atunci trei panduri carti se afla in satu n'au cutesatu nici a se misca din cuibulu lor. (Pesti Napló din 21. Septembre.)

Consiliulu gubernului Ungariei a tienutu cateva díle conferintia asupra midiulóceloru mai priintióse spre a stírpi óresicumu lotriile si tetiunariile, care au pusu in spaima si teróre pe o parte insemnatóre a tierii. (Dupa mai multe diurnale.)

Dea cerulu, cá atatu altii catu si noi in celu mai scurtu timpu se nu mai avemu a scrie nimicu despre lotrii, tetiunarii si despre orice crime de categori'a acestor'a. Pana atunci inse subscriemu si noi cu ambele mani tóte acelea midiulóce aieptate si recomandate de „P. Napló“, „Magyar Ország“, „Közöny“, spre a curma reulu din radecina; totuodata inse protestamu cu tóta solenitatea inaintea cerului si a ómeniloru in contra toturoru aceloru prepusuri (Verdächtigung, gyanusítás) scornite cu scopu reutatosu de a innegri numai pe romani si de a'i face numai pe acestia respundietori pentru tóte relele cate se intempla in patri'a nóstra. Intru asemenea protestamu si in contra aceloru farisei nerusinati, carii tocma casurile in care romani isi cauta dreptulu lor de proprietate vatamatu si calcatu, le detórna (verdrehen) si le botésa de comunismu, eara acésta o facu cu acelu scopu invederatu, pentrucá se infere (brandmarken) pe romani, se'i innegrésca si se'i arunce in despretiu totalu in ochii gubernului; eara acésta o facu mai virtosu in diurnale de acelea, care se citescu de catra ómenii gubernului.

Cu aceste tóté nu voimu noi se aparamu, cumuca toti romani aru fi santi, prin urmare, cumuca in sinulu lor nu s'aru afla si ómeni blastamati, furi, lotrii si tetiunari; ci tocma din contra suntemu si vomu fi totudeauna gata si tare determinati de a dá pe facia noi mai anteu pe oricare romanu isi uita de Ddiu si de legi, pentruca scimu si simtímu profundu imperativ'a trebuintia de a corege mai nainte de tóte moral'a poporului si a'i lamuri caracterulu de tóta sgru'a si spurcatiunea; avemu inse totu dreptulu a pretinde cá de o parte altii anca se depuna masc'a de fariseu, se nu voiesca a trece cu totii de santi pe díin aintea nóstra, eara de alt'a cá se ea prea bine in consideratiune, ca tocma noua romani-loru pre catu timpu amu gemutu si suspinatu incovoiați (gebeugt) si calcati sub jugulu vechei sclavii, nea fostu curatu preste putintia de a luá mesuri salutare pentru educatiunea poporului nostru, cumu si ca chiaru astadi avemu a intim-pina pe acésta cale la totu pasulu cu pedeci manine (unge-

heuer), a ne lupta cu o saracia publica spaimantatóre, a infrunta unu legionu de prejudetie, a da peptu in totu minutelu cu traditional'a ur'a nationala si confesionala.

Quod differtur non aufertur.

Pentru ce prinsera si inchisera Domni din Aiudu pre Axentie?

(Urmare din Nr. tr.)

Caus'a resistentii Buciumaniloru intr'aceea luá dimensiune mai mare; spre investigarea ei esi v. - comitele Arkosi la fa-çi'a locului, ascultá si jurá mai multi martori, 3 luni trecura — Toma inse remase in prinsóre preventiva, cá turburatori de linistea publica; dupa elu se mai trase biroulu Joane Tomusiu si alti doi buciumani la inchisóre, unde si mori unulu din ei.

Pre la midiuloculu lui Aprile a. c. incepú a se organizá justiti'a din nou, caus'a Tomi adiunse la judeciulu specialu in tîrgulu Muresiului, mi se pare in manile D. Vajda, fostu colega comitelui Pogán la tribunalu de sange din Uióra, unde se omorira in a. 1849 preste 170 romani nesententiați — si frate de cruce din dílele si viéti'a de acumu a numitului comite. Atata ne a trebuit; judeciulu speciale de mai susu delegá pre sedri'a din Aiudu, cá se investigeze acést'a causa, sedri'a insarciná cu acésta pre tenerulu asesoru Szalantzi Lajos; acesta atatu de zelosu intru tratarea si pertractarea causeru de asemené natura, lucrá 5 luni, chieptu afara de leaf'a s'a, numai cu martorii preste 300 fl. v. a., chiamandui dela Buciumu cale de 6 poste departare dela Aiudu, cá se vina la Aiudu, cu tóte, ca Abrudulu e numai cale de una óra de Buciumu si in Abrudu e sedria cá si in Aiudu, totu acea direptate, totu acea lege, totu aoeleu imperatu, in numele carui se face direptate. Asia: dar in Abrudu nu se affá omu asia zelosu, — si nu se potea presupune si spune in gur'a mare pre tóte ulitiele, cum vomu vedé mai la vale, ca Axentie va veni in temnitia. Nu se potea chieptu 300 fl. cu martorii; fiindu ca erariulu nu mai scie ce se faca cu banii!! —

In cele din urma, dupa ce ispravi asesoru Szalantzy investigatiunea cu prostii, cumu-i numesce Dlui, se apuca de cei invetiati, si intre acestia alu 4-lea fui eu.

E de insemnatu cumuca, cá se fia mai securu judele Szalantzy, ca me va capeta in Aiudu, respandi scirea, ca a venit ordinu dela tîrgulu Muresiului, cá pre mine, pre Nicola si Gaitanu se nu ne inchida, oi oricumu aru esi fasiunile se ne lase pre picioru liberu, ati preceptu?

Eu me intorsesemu numai in 10/22. Augustu dela adunarea generale si Pariutie*) si in 23. si priimiu o citatiune scrisa in limba magiara, cá se me ducu pre 25. la Aiudu, care atata pentru forma, catu si pentru limba magiara anticanonica nu o priimiu — si indreptaiu pre haiducu, cá se spuna celui celu a tramisu la miue, cá eu su romanu si me chiama Axentie Severu; preste 3 díle 'mi veni o alta citatiune, care avendu form'a unui decretu si fiendu sigilata dupa cumu este legea politica si scrisa in limb'a romana o priimiu.

Terminulu de presentare séu infaciosiare erá pusu la 8 óre de diminéti'a in 30. Augustu se fiu inaintea séu in cancelari'a subscrisului Szalantzy Lajos in Aiudu.

In proti'a acestei citatiuni asi fi pututu recurge, pentru ca me vedeamu chiamatu cá inculpatu, — nu cá martoru, — si forulu meu competente, cá inculpatu aru fi fostu magistratul localu, ce asi fi si facutu, dar 'mi era tare se facu unu capeta lucrului, pentru care eramu chiamatu, avendu de a regula unele trebi private; ce taia afundu in tóta viéti'a si ocupatiunea mea; din astu puntu de vedere amu preferitu a lasá recursulu, si a merge pre tempulu aretatulu la Aiudu.

*) Pariutie, (Elópatak,) canonisatu pre romania.

Acésta o însemnau că se se vedea, că fain'a ce o adusera până acum diurnalele și cu ele chiar și Gazet'a în Nrulu seu 69, cumuța asi fi fostu escortatu la Aiudu fú falsa. Eu me duseiu de buna voia cu fruntea și față deschisa, fara celu mai micu prepusu séu téma de vre o urmare rea. Si acésta cu atata mai virtosu, pentru ca despre o parte nu credeamu, ca Domnii cei unguresci din Aiudu voru fi atatu de nepolitici, că se me închida, și se si aprinda pal'a în capu, pentru cause politice și lupte adeveratu constitutionali, eara de alta parte nu scieamu se fiu facutu vreo crima ordinară, că se sune mai bine la urechi „ein gemeines Verbrechen“. După acésta introduțiune, se auditi ce me întrebà D. Szalantzi Lajos în Aiudu.

Mai înainte inse de a veni la întrebări, se vedemu cumu se începú protocolulu și cine erá de față. Protocolulu începuse a'lu dictá D. Szalantzi L. în limb'a magiara, Dsa facuse capulu acelu protocolu; scrisese pe cei de față, între cari afara de noi doi, unu teneru bunu Radu de actuariu, Moldovanu vice-procuroru și Germanu scriitoriulu oficialu de martori, pusese și scrisese și întrebarea ad Generalia, și după ce gata cu acésta 'mi disa: „Hát tessék felelni“. Eu care nu sciu asia de bine magiarsce, că D. Szalantzi, se vede ca nu întielescu scéstea cuvinte rostite cu mare elegantiá și siedindu pre unu scaunu, (cu care, că la inquisitu pentru crim'a conturbarei pazei publice nu-i erá iertatu se 'mi faca onóre) cu capulu aplecatu pre mañ'a dirépta tacu și numai după ce D. Szalantzi L. 'mi mai repeti odata camu restitu și ceva turburatu: „No hát nem felel? dîseiu: Ce poffesci Domnule? la care Domni'a sa me întrebá eara cu tonu linistitu: „Hát können Sie deutsch?“ — Nein, fú respunsulu. Asia! ca pana fura nemtii deregatori ati sciutu și acumu nu sciti, nu vreti se sciti. — Da Domnule, pana au fostu nemtii Domni am fostu și eu și Dniata în jugu, pe care doi l'amu purtatu mai usioru. Acumu inse suntemu în libertate, și eu nu vréu se aibi Dta nici atata — aretandui negru unghiei — mai multa libertate decatu mine. Dacá ti place se mananci pit'a Imperatului și se fi Domnu de sedria trebuie se sci limb'a inquisitului. Candu voiu fi eu Domnu și Dta inquisitu, eu voiu sci limb'a Dtale. — Hiszem jól van, Dniata póte spune și dictá la protocolu rumunesce. — Nu voiu lucru tarcat Dnule! și cap si . . . — sit venia —; și întrebare, și respunse, trebuie se fie tóte romanesce limpede, curatu, altufeliu nu ti dau nece unu respunsu Na hát vegyen más papirost, si asia după nationalele romanesce porni la Specialia:

Dta esti acusatú pentru crim'a de turburarea linișcei publice. Ce dîci la ast'a? Am întielesu — Cunosci Dta pre Georgiu Toma Bunduca și Joane Tomusiu, biroulu din Buciumu?

Pre J. Tomusiu ilu cunoscú de multu, pentru că elu e frate cu Teodoru Tomusiu, care fú capitanu la Buciumani și ia ruptu o racheta ungurésca piciorulu deasupr'a urarei în a. 1849. Pre Bunduca 'lu cunoscú mai de multu de nume, dar' în persóna lu cunoscú numai din tómn'a a. tr. pre la miđiuloculu lui Noembre.

Sci Dta, ca în tómn'a trecuta gendarmii au fostu se prinda pre Bunduca? — Am auditu, fiindu la Sabiniu în 4, Noembre cu ocasiunea organizarei Asociațiunei transilvane. — Sci Dta ca Buciumanii s'au sculatú asupr'a gendarmiloru și nu au lasatu se prindia pre Bunduca? — Am auditu despre acésta chiaru dela Bunduca. — Cumu ai auditu? Aci am dictatu la protocolu cumu am aretatu mai susu. — Ce ai sfatuitu Dta la J. Tomusiu, Plaste, Bunduca și Gaitanu? — Fiendu ca nu 'mi aducu amente că toti acestia se fi cerutu vre unu sfatu dela mine în concreto, nu le putui sfatui nimica.

Fostu-a Bunduca — după ce a scapatu din ma-

n'a gendarmiloru la Dta? Fostu! — Si ce iai sfatuitu? — Se mérge la Sabiniu, că se imblândiesca superarea locutienetoriului maresialu-campestru și comand. generalu, cu care vorbisemu în 4. Noembre și se 'lu róge că se dispuna sesi iea elu — B. pedépsa într'o închisóre, unde erá legea austriaca în vigóre. — Sci Dta ca Plaste și biroulu Tomusiu a fostu la Sabiniu? Sci — Si ce au cautatu? „Eu am auditu, ca s'a dusu se informeze pre comandantele generalu, ca misicarea ce se facú în Buciumu cu ocasiunea prinderii lui B., se facú din o mare neintielegere; — se se róge că se nu tramitia comandantele vreo esecutiune militara pre satu și se stea buni cu persón'a și starea loru pentru veru ce turburare în venitoriu.

Pentru ce ai venitú Dta la adunarea comitetului în 17. Oct. la Aiud, nefiind membru alu acelu comitetu?

Aflasemu ca în acea adunare se va citi decretulu guberniului, că se se platésca și esecutese contributiunea, presupuneamu ca și comitetulu din Aiudu — că celea mai multe comitete din Ungari'a și Transilvani'a va remonstrá în contr'a promulgarei lui; deci eu am venitú că se sfatuiescu pre membrii comitetului de sange romanu, că se nu faca causa comuna cu ungurii, ci ei se mérge pre rondu și se se dechiare, ca platescu, mai scieamu ca totu în acea adunare se voru propune asesori pentru causele urbariali, și vreamu a contribui cu tóte puterile că se se aléga și propuna ómeni fara de patime, judecatori drepti, carii dandu fiacui ce e alu seu se ne scape tiér'a de proletariatu, la care vré se o aduca stimat'a aristocrati'a.

De unde sci Dta, ca aristocrati'a vré se aduca tiér'a la proletariatu?

Din 10 de mii de espropriati, ce se facura în cesti 12 ani fara de lege prin tot felul de techue, intrigi și maiestrii, scotiendu pre ómeni în protiva préinaltei patente din 21. Juniu 1854 din case și mosii, espunendui chiaru și în tempu de iérna frigului și ploaei, asia, incatu multi au fostu siliti a parasi patri'a și trece în tiér'a romanesca cu mare dauna a erariului imperatescu.

Cumu poti Dta dovedi acésta?

Fiendu ca acésta întrebare nu se tiene de conturbarea pazei publice, nu dau la ea nice unu respunsu.

Pentru ce ai chiamatu Dta multimea de poporu în 17. Oct. la Aiudu? — Eu nu am chiamatu pre nimine. — Apoi déca nu iai chiamatu Dta pentru ce au venitú? Ce credi Dta? — Ei au venitú parte pentru ca erá tîrgu de tiéra în Aiudu, parte ca audísera, ca amu venitú eu, și asia au venitú, că se me apere se nu me batujocurésca cineva, pentru ca Aiudenii crediendu fara a avé dreptu, ca eu le asi fi aprinsu orasiulu în 1849, s'au totu laudatu și au amerintiatu, ca de voiu cuteidia se vinu la vreo adunare de ale loru, me voru masacra.

Dta nu ai fostu în nice o tistie; ce ai avutu se inveti pre ómeni se platésca contributiunea?

Eu am militatu și militezu pentru dinasti'a austriaca, sciu ca unu statu fara venituri nu se póte tiené; pentru acea mi am tienutu de cea mai santa detoria a indemna și sfatui pre ómeni, că se platésca darea, că se nu vina statulu din lips'a baniloru în vreo incurcatura și perplesitate.

Daca Dta dîci ca ai venitú la Aiudu numai că se sfatuiescu pre membrii comitetului romani, că se platésca darea, pentru ce ai intratu și ai cerutu cuventu în siedinti'a comitetului? —

Eu scieamu ca nu voiu avé cuventu în adunarea comitetului, și daca nu m'ar fi poffitu comitele supremu prin v. comitele Arkosi la sene înainte de adunare, și nu m'ar fi ascuratu, ca de si nu sum membru comitetului, totusi am intrare libera și votu consultativu, precumu a dechiarat'o asta chiaru și în față adunarei, nu a si fi venitú; după ce inse D. comite 'mi facú acea onóre, nu me putui aretá atata de prostu, că se nu primescu invitatiunea. (Va urma.)

AUSTRIA. Vien'a. Unu autografu imperatescu publica diurnalele; acela e din 15. Dec. 1861, și îndreptatu catra cancelariulu Forgach, prin care i se comunica, ca Mai. Sa a imputeritu pe ministeriulu de justitia, se dée proiectulu de lege despre introducerea primelor 4 carti din condic'a germana generala de comerciu la desbaterea senatu-

lui imperialu angustu cu scopu de a se supuna împreuna cu celelalte 4 carti prime ale condiceii comerciale, ce se si prededera la senatu ca proiectu, se se supuna la decisiunea constitutională a senatului si in fine dăce: „Despre acésta te in-cunoscintiezu cu acelu adausu, ca trebuc purtatu de grija cá condic'a legéi acesteia comerciale se se introduca in Ungari'a catu s'ar poté mai curundu.“

In senatulu imperialu tocma se luà înainte acumu introducerea condiceii legiloru comerciale germane, si cu tôte, ca fractiunile nationale boemice si polóne o spusera, ca senatulu imperialu angustu nu e competentu a lua la decisiune introducerea condiceii acesteia in totu imperiulu, totusi maioritatea s'a decisu pe sine de competenta si oponentii eara esira din siednti'a senatului, cá si la desbaterile asupra budgetului, dicundu, ca numai senatulu imper. intregitu e competentu a decide definitivu despre lucruri de acesteia si dietele tieriloru. Senatulu imp. inse luà desbateria înainte, si pana acumu se si primira vro 25 § fora multe modificari.

Germanii procedu înainte, ei se vor aduna si in Frankfurt la o consultare nationala pentru reform'a federatiunei, ci membri din 1848 pretindu, ca ei sunt singuri alesii natiunei si loru li se cuvine a tiené astfelu de adunare, la care inca se pregatescu.

Chronica esterna.

Coniecturi combinate despre caus'a Italiei.

(Capetu din Nr. 71.) Candu audira locuitorii din Regio cuvintele acesteia ale lui Garibaldi era gat'a alu primi si gardi'a nationala cu strigate: se traiésca Victoru Emanuelu; Se traiésca Garibaldi! Agentii mazziniani se aflá facundu cortele in orasiu si facundu preparatiuni pentru asediarea unu' gubernu provisoriu, cá si in Catani'a. Acestu amestecu alu mazzinistiloru Miceli, Nicotera (cari era si deputati) schimbase tóta scen'a. Vine Cialdini, vede amesteculu mazzinisticu, si 'ndata da ordine in contra lui Garibaldi, cu amenintiare, ca va sfarma orasiulu, déca va tiené cu Garibaldi. Comedi'a se deslarvã aici: col. Palavicini intrã cu 3 batailone bersalieri in orasiu si mergieau in contra lui Garibaldi, dupa o própseta ordine, ear' Cialdini facea venatória dupa mazzinisti. Garibaldi pornise la Aspromonte vrendu a trece preste Eufemi'a la Palmi, inse se vediu in 28 inchisu de trupe postate pe tôte partile, se retrage in defilarea dela Aspromonte dandu la ai sei mandatu, a) cá cu tóta iutiél'a se tréca, cá se nu vina in contactu cu trupele regesci, b) cá se nu cuteze cineva a pusca asupra trupeloru, c) fiindu atacati se nu se apere nici de catu. Col Palavicini avea ordine se lu calce si selu prinda cu pe a sei, si urmá cu iutiéla dupa voluntirii lui Garibaldi, si in 29 esi inaintea ostiriloru lui Garibaldi, cari se retrasera in padure si era abia 1500 feciori impartiti Palavicini incepe foculu, Garibaldi da ordine da nou: Nu trageti, nu impuscati! Si numai — vreocativa fora astemperu desiertara unele pusci, candu Garibaldi dede semnalu cu trimbitiele, cá se nu pusce; si din midiuloculu glóntieloru esitu in frontu strigá „nu trageti!“ si aici lu ajung 2 glontie, unul in pulpa, altulu in glesnea din piciorulu dreptu. Garibaldi ranitu isi aventa palari'a in aeru strigandu: traiésca Itali'a! nu trageti! nu trageti! lasati se inainteze trupele regesci; oficirii ilu punu lenga o arbore, unde indata dupa aceea adusera si pe fiulu lui Menotti contusionatu la picioru. Se apropia regescii, se camu mesteca si confunda, isi dau manile se imbraciosiéza, se mustra, de ce au versatu si atatu sange, ca ei nu voru decatu Rom'a si strigara: se traiésca armat'a italiana!

Dupa acésta mersera parlamentari la Garibaldi, ear acésta chiamã prin ai sei pe col. Palavicini, care se infaciosiéza cu capulu descoperitu si scurtu dupa aceea vreo cativa oficiri garibaldiani mersera si i oferira desarmarea voluntiriloru ce si urmã. Fórte puçini morti si raniti custã acésta scena, cu tôte, ca regescii erau vro 4 batalióne. — Garibaldi fú dusu de ai sei pana la corabia, unde se aflá Palavicini asteptandulu selu duca la Speci'a. — Garibaldi fara pregatiri mari de resboiu, emisese pe acasa si dintre voluntirii cei avea — pe multi. Provisiune nu avea, bani nu, in lupta nu se lasã, ba dupa cumu se sprimã elu in scrisórea sa, ce se publicã, in cuvintele: „eu asteptamu mai puçina asprime din partea regelui, pentru ca nimica nu schimbasemu in vechi'a mea programa, si eramu otaritu a nu schimba nemica; me dóre, de asta fatale ne'ncredere, care va contribui multu a tiené neocompletata unitatea nationala,“ lui neci prin minte nui trecea, ca regele 'lu va trada asia, dupa ce elu vrea a lucra in favórea programei comune. —

Dar' Mazzini esise la midiulocu, si vrea se se folosésca de ne'ncrederea acésta; provocã la revolutiune cu motivu, ca

Garibaldi se prigonesce de gubernu, inse in fapta spre a grabi prochiamaarea de republica. Asta impregiurare adausa la presiunea Angliei si a lui Napoleonu escusa pe Victoru Eman., ca a pasitu asia la domolirea focului, ceea ce i si succese, cu perderea din simpatia inaintea multora. — Mazzini fugi in Angli'a si acumu provóca tienerea de meetinguri, cá se silésca pe Napoleonu a esi din Rom'a; gubernulu turinesu anca se pregatesce a provocã pe Napoleonu asemenea; Garibaldi mergea cu arma totu spre scopulu acesta. Va se dăca, ca toti erã intielesi in scopu, inse cu totii se insielara. Esta e premiulu ne'ncrederei si alu peridiei. —

— Dupa scirile mai própsete Garibaldi se afla din ce in ce totu mai bine, si va fi judecatu de unu tribunalu compusu din curtea judecatorésca din Milanu. In sudulu Italiei earasi inoepura bandele armate a neodichni tier'a; si gubern. isi imultiesce armat'a in locu de a o reduce.

TIER'A ROMANÉSCA. Dupace dorinti'a comuna de a poté priimi si romanii austriaci produse literarii si publicistice romanesci din alte tieri fara restringeri esceptionale nici pana in ór'a de façia nu s'a implinitu; dupace si alte diurnale scrise in alte limbi cá de diumetate anu incóce se ocupa fórte puçinu séu nici decumu cu afacerile statului romanescu, eara care se ocupa, acelea impartasiescu mai totu sciri séu cu totul false, séu schimosite atatu de reu, incatu se nu poti alege nimicu din ele, — asié nu e vreo mirare, déca si noi ne vedemu adesea condamnatu a oserba façia cu statulu vecinu cu septemanile intregi o tacere fórte neplacuta publiculu cititoriu. Eata inse ca astadata mai priimiramu unele sciri, pe care le aflamu interesante destulu, pentruca se le trecemu si in colónele nóstre.

Ministeriulu actualu, cu carele natiunea se pare a fi mai indestulata de catu cu tôte cate au aparutu pe lenga tronulu romanescu de 3 ani incóce, simte cele mai mari greutati intru coregerea nenumeraloru erori comise de alte ministerii, cum si intru combaterea si nimicirea mai multoru abateri si nelegiuri, mai mari si mai mici; ceea ce nici ca se póte altumintrea, pentruca, cá se póte cladi ceva din nou, trebuie mai anteiu se curati ruinele, molosulu si tôte uritiunile cate au apucatu a'ti coperi loculu.

Cu apropierea redeschiderii camerei legislative, reincepe din nou si colcairea partiteloru, care 'si afla espresiunea loru cá totudeauna in cateva diurnale. Alegerea catorva deputati de catra unele corpuri etectorale pe unde lipsia deputatii, dete earasi ocaziune la feliurite incriminari; intre aeestea la loculu anteiu sta alegerea de deputatu a fostului Domu alu Tierii romanesci Georgie D. Bibescu, carele astadi trece de rivalulu celu mai mare alu Domnului Aleccandru Joanu I. (Cusa.) Pana la ce mesura temerea partitei liberale s'a redesteptatu in contra Domnului Bibescu, se póte cunósce mai de aprópe dintr'unu articulu, pe carele unulu din publicistii mai cunoscuti ai acelei partite ilu dete mai de curendu la lumina, din care se póte totuodata cunósce, ca prin mórtea ministrului Catargiu partit'a conservativa in locu de a se descuragia, ea mai virtosu se reculege si se gatesce la o lupta decidetóre. Acelu articulu se va publicã in unulu din Nrii viitóri.

— Unu actu de o nalta dreptate mai impartasimu aici dupa Monitorulu oficialu:

Bucuresci, 4. Septemvre. Vineri sér'a, 21. Augustu, pe candu Mari'a Sa Domnitoriulu se afla presedend consiliulu ministriloru, trei tierani din satulu Lupsiani, districtulu Jalomiti'a, plas'a Borci, s'au infaciosiatu Mariei Sale cu reclamatie, prin care aretau ca epistatulu arendasiului acelei mosii ii jefuiesce, ii maltrateaza, mergundu pana chiaru a'i pune in feare, dupa cumu s'a si vediutu unulu dintr'insii cu fearele de picióre, care scapase din padi'a caraulei satului.

Indata s'au luat dispoziții si au pornitu la susu-dísulu satu unulu din siefii de sectie ai ministeriului din intru, insoçitu de comandantele gandarmloru politiei, si impreuna cu prefectulu, cercetandu in façi'a locului si constatanduse adeverate aratarile locuitoriloru, pe de o parte a indatoratu pe acelu epistatu a indemnisa indata pe locuitori cu sum'a de 1,398 lei, cu care s'a gasitu ca'i asuprise in adeveru; ear' pe de alt'a, dupa ordinul ce avea sieful sectiei, pe vinovatulu epistatu, cá unulu ce a indrasnitu se intrebuintiedie asemenea nelegiuri asupr'a locuitoriloru l'a pus si pe densulu in feare, si impreuna cu sub-prefectulu localitatii, 'i a dusu in pretoriulu ministeriului; de unde epistatulu s'a inaintatu judecatii spre a'si luá penalitatea convenita faptei sale; ear' sub-prefectulu, in a caruia plasu acestu actu nu s'a pututu intemplã de catu in urm'a unor antecedente incuragiatóre la asemenea fapte, séu celu puçinu care dovedescu o grava neingrijire din partei, s'a departatu indata din funcțiunile sale,

La acestea diurnalulu Reform'a face unu comentarin inversiunatu dîcîndu intru altele:

Ni se spune ca in dîlele trecute, la consiliulu ministriloru se intemplă o scena ce merita a se trece in chronic'a timpului. Cîndu consiliulu eră completu, presidatu de M. S. Domnitorulu, usi'a se deschise si lasa se intra unu tieranu, cu faci'a palida si suferinda, cu lantiurile de picioru. Elu dîse ca vine se se planga la Domnitoriu, caci epistatul de la o mosie din Jalomiti'a 'lu pusese astufelu in feare, cu sciea subcarmuitorului, in lips'a prefectului din judetiu. Domnitoriu indignatu de acêsta barbara tratare, a si datu ordinu se aduca in feare pe epistatu si pe subcarmuitoru. . . Negresitu ca legea talionului nu intra in spiritulu de generositate alu secolului; inse dreptatea nu este resbunarea. Cu tôte acestea, cîndu se gandesce cineva la maltratarile ce ar speria insusi pe negutiatorii de sclavi din Americ'a, si care se varsa asupra nenorocitoru tierani, de grecotei arendasi, de subcarmuitori, ómeni ai caseloru ciocoesci, de ur'a ce stapanii de mosii pórtă ascupra tieraniloru romani, acestu mare elementu alu tieriei, pentru care anii se scura fara se le indulcésca viétia, apoi trebuie se gasésca buna mesura luata de Domnitoriu. Acêsta mesura este fulgerulu lui Dumnedieu cadintu asupr'a demonului ascunsu in carnea ciocoiiului. Felicitamu pe M. Sa pentru acêsta mesura de dreptate, pe care o citiramu chiaru in „Monitoriu.“

Acumu dar se lasamu pe reactionari si se ne inturnamu la ale nóstra de tôte dîlele. Caci daca lovimu pe inimizii Domnitorului, ai unirei, ai libertatiloru tierii, nū va se dica ca renuntiamu la dreptulu de a nu ne mai certá puçinu cu guvernulu actualu. Mitropoli'a are unu edificiu maretiu destinatu a trece in istoria — o catedrala? voru intrebá unii; unu museu? o biblioteca? nu! . . are nisce grajduri! grajduri pentru ce? nu scimu. Statulu a chieituitu, se dîce unu milionu, cá se faca grajduri mitropoliei, cîndu zidirile destinate pentru ómeni se ruina! Curiósa fapta, unde caili calugariloru sunt mai considerati de catu calugarii! Dealulu mitropoliei este in stare de miseria; dela Chiselef pana astadi nu s'au mai reparatu portile si ingradirile, si cu tôte acestea se dîce, ca se da o suma anuală de 10,000 lei pentru intretinerea lor. Negresitu, ca sub ministeriele boeresci nu a pututu se se ia in séma asemené necuviintie: avem cuvintele nóstre se dîcemu astufelu. Dar' astadi, speramu ca ministeriulu va cercetá cumu se face de nu se reparéza acêsta intrare, daca sunt fonduri pentru acêsta destinate? Ministeriele trecute boeresci mutara archiv'a dela mitropolie, ii gasira o casa cu chirie de 1500 galbeni pe anu, si cu unu capu de archiva cu leafa mai cá de ministru; pentru ce? tôte acestea cá se faca locu cailoru calugaresci la mitropolia, si se strige totudeodata in camera ca visteri'a estă m u f l u z a ! Noi recomandamu D. ministru de finançe aceste chieituieli netrebnice, fiindu ca amu auditu ca dejá a mai stersu multe din budgetu de asemené natura.

— Avem a insemná aici cu cea mai mare multumire darea in judecata a tribunalului de Brail'a si de Romanati pentru acte ilegale, dupa cumu se dîce; nu intramu se vedemu de a fostu tribunalele culpabile; s'au datu in judecata cá se se cerceteze de sunt séu nu. Marturisimu ca asemenea acte ne placu. Ele sunt de natura a sterpi reulu ce bantui magistratur'a in Romani'a. Prin pedepsirea fapteloru abusive se starpesce coruptiunea. Acêsta mesura s'a luat prin initiativ'a Domnitorului, ceea ce ne face si mai multa placere, caci ne arata sistemele unei noue politici ce va incepe. Amu dori numai se se arunce óre care priviri si pe dealuri mai nalte de catu tribunalele! dar' Dumnedieu e bunu! cá se ne urcamu pe dealuri, trebuie se ne urcamu antaiu pe delusiele. Va veni.

Amu intielesu ca ministeriulu ar fi decisu a nu schimbá pe fonctionari fara vreo vina. Se ne permita a face o observare, fara spiritu de rea vointia. Daca odata fonctionarii publici aru fi numiti toti din ómeni integri si capabili, aceasta mesura ar fi minunata. Dar' Domnii ministrii potu se puie man'a in focu pentru integritatea si capacitatea toturoru fonctionariloru remasi dela ministeriulu reactionaru din urma? Nu credemu. Asia dar', acêsta mesura este prematurata. Trebuie se schimbe! se arunce ce este putredu séu bolnavu. Si se ia ce este sanatosu si are viétia.

Preotii lui Mahomedu, adusi in templulu lui Christu, voru celebrá pe Mahomedu.

Maiestatea Sa c. r. apostolica

dupa cumu s'a facutu cunoscutu tuturoru prin Gazet'a oficiala de Vien'a inca in 4. Aprilie 1862, s'a induratu pre gratosu a demanda cá intregulu venitu curatu alu celei mai deaprópe loterie filantropice de statu

se se dedice spre ajutorarea nefericitoru cari prin

inundarea din acestu anu a Dunarei, Elbei, Vistulei si a afluvieloru loru

au patimitu daune in diversele tieriale imperiului.

in conformitate cu acestu mandatu imperatescu, ci avendu in vedere estinsiunea si marimea lipsei carea e a se ajutorá, deschide c. r. directoratu de venitele de loteria o

LOTERIA MARE DE BANI.

Cá a siepte loteria a loterieloru de statu pentru scopuri filantropice si folositoru tuturoru.

SORTIULU costa 3 fl. v. a.

Folósele ce le da la planulu de jocu cumparatoriloru de sorti sunt fórté insemnate, fiindca se dau publiculu dreptu castigu

300000 fiorini de val. austr.

si a nume parte mare in sorti nimeritori fórté insemnati.

apoi fiindca scopulu e cá se se dea ajutoriu starei celei triste a nefericitoru nostrii confrati directoratulu c. r. de venitele de loteria crede, ca precumu la acele de mai inainte loterii filantropice a fostu ajutoratu din tôte partile cu cea mai mare promptitate si bunavointia, asié si la aceasta a sa intreprindere noua, alu carei scopu este atatu de filantropicu, va afla inpartasire binevoitoare, din tôte partile.

Despartiamentu loterieloru de statu pentru scopuri filantropice si folositoru tuturoru.

Vien'a in 30. Augustu 1862.

2—3

FRIDERIC SRANK,

c. r. consiliariu de gubernu si antiste alu directoratulu de loteria.

Nru 3263/pol.

Publicatiune.

Tergulu de septemana care s'a concesu comunei Cetate de Balta, cu resolutiunea fostei c. r. prefecturi din M.-Osiorheiu din 10. Fauru 1860, Nru 6400, pe tóta sambata, s'a transpusu din caus'a cuviintioasa pre luna, si intra in viétia tienerea acestuia din 15. Septembrie 1862 dupa st. n. inainte.

D.-Szt.-Martinu 27. Augustu 1862.

3—3

Din siedinti'a ofic. comit. alu Cetatei de Balta.

E D I C T U.

Todorica Morariu din Monosturulu de susu, comitatulu Clusiuului cerculu N. N. — care de trei ani a parasitu pe legiuitulu seu barbatu Vasilie Negrea din Frata comitatulu Clusiuului cerculu Mociului, se provoca prin aceasta, — cá in terminu de unu anusi una di dela datulu de fagia, negresitu se se infaciosiedie inaintea acestui scaunu protopopescu; pentruca nevinduse, si fora dinsă se va hotari procesulu de barbatulu seu asupra ei pornitu. Datu Palatca 1-a Juliu v. 1862.

Dela oficiulu protopopiei gr. cat. Palatca.

ANDREIU ALBONU,
administratoru.

3—3 (pl.)

O casa

in suburbiulu Scheiu, strad'a furcoiei Nru 111 vechiu, 135 nou, statatóre din 6 odai, 1 culina mare, 2 celarie mari, si 2 curti, este de buna voia de vendiare.

Deslucire mai aprópe se da in Buroulu Mercantilu alui Juliu Jeckel in Brasiovu, strad'a vamii Nru 11.

Cursurile la bursa in 25. Septemvre 1862 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 8 cr. v. a.
Augsburg	—	—	125 " 75 "
London	—	—	127 " 30 "
Imprumutulu nationalu	—	—	71 " 15 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	83 " 05 "
Actiile bancului	—	—	794 " — "
" creditului	—	—	216 " 50 "